

VERKIEZINGSMANIFEST VOOR DE VLAAMSE PARLEMENTSVERKIEZINGEN VAN 13 JUNI 2004

Inleiding

'1001 manifestaties voor natuur'

Ecologie zorgt voor economie en levenskwaliteit

Het beleid moet de afspraken nakomen

13 Thema's en 5 aandachtspunten

Rechtszekerheid door goede ruimtelijke afbakeningen

Natuurreservaten zijn nodig voor behoud biodiversiteit

De multifunctionaliteit van natuur versterken

Landschapszorg activeren door de inspanningen te bundelen

Aandacht voor stadsnatuur, nieuwe natuur en "tijdelijke" natuur

Bijkomende instrumenten om soorten beter te beschermen

Oude en nieuwe bondgenoten bijeenbrengen voor natuur

Vergroening van de landbouw in een hogere versnelling

Integraal waterbeheer plannen en uitvoeren

Terug orde scheppen in de ruimtelijke ordening

Klimaat en energie zijn prioriteiten voor natuur en milieu

Strengere controle en betere handhaving

Communicatie, vorming, overleg, inspraak nodig voor het draagvlak

Inleiding

'1001 manifestaties voor natuur'

Het ledenaantal van de natuurverenigingen blijft groeien. Wandelingen in natuur en bos zijn volgens de diensten van de statistiek erg populair bij de Vlaamse gezinnen. Mensen blijken ook nog altijd bereid om op te komen voor natuur en milieu. Tijdens de Natuurpuntactie '1001 manifestaties voor natuur' hebben letterlijk tienduizenden gewone mensen laten zien welk belang zij hechten aan een sterk natuur- en milieubeleid. Zij stemmen duidelijk voor meer natuur en levenskwaliteit.

Ecologie zorgt voor economie en levenskwaliteit

Natuur en milieu zijn niet strijdig met economische ontwikkeling. Integendeel, milieuzorg en natuurbeheer zorgen voor tewerkstelling. En dat niet alleen door het creëren van groenjobs. In een land als Denemarken, met minder inwoners dan Vlaanderen, levert windenergie naast groene stroom ook 22.000 arbeidsplaatsen. Anderzijds zien we dat het ontbreken van een krachtig omgevingsbeleid veel geld kost en de economie in gevaar brengt. De verspreide (zonevreemde) bebouwing zorgt er mee voor dat het wegennet dichtslibt. De files kosten ons 40 miljoen Euro per jaar. En daarnaast het kost de ruimtelijke wanorde de gemeenschap ook nog eens vele miljoenen aan dure voorzieningen voor waterzuivering en andere infrastructuur.

Natuur- en milieubeleid moeten boven alles borg staan voor levenskwaliteit en gezondheid. In de filosofie van duurzame ontwikkeling houdt de economie zowel rekening met sociale eisen als met de ecologische voorwaarden op korte en lange termijn. Natuurpunt wil dat een beleid gevoerd wordt dat de positieve kanten benadrukt. We hoeven daarvoor niet te wachten op een volgende dioxine- of andere crisis om plots weer (tijdelijk) aandacht te hebben voor het milieuthema. Afgelopen jaar is gebleken dat zelfs een warme zomer, gecombineerd met het broeikas-effect en ozonsmog al zorgt voor een dodelijke cocktail.

Het beleid moet de afspraken nakomen

Het werk van de huidige regering wordt niet over de hele lijn positief geëvalueerd. Er is een duidelijke inhaalbeweging gemaakt bijvoorbeeld bij de verwerving van reservaten. Er zijn belangrijke wetgevende initiatieven genomen zoals het waterdecreet. Maar het oorspronkelijk regeerakkoord bevatte nog veel beloften die niet zijn ingelost. Zoals de versnelde en integrale afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). In sommige dossiers, zoals de ruimtelijke ordening en het mestbeleid, zijn zelfs vooral stappen achteruit gezet. Het viel ook op hoe vaak ons land op de vinger is getikt door de Europese Commissie.

13 Thema's en 5 aandachtspunten

Rechtszekerheid door goede ruimtelijke afbakeningen

De realisatie van het Vlaams natuurnetwerk heeft grote achterstand opgelopen. De volledige uitvoering van het structuurplan Vlaanderen (38.000 ha extra natuur en 10.000 ha bos) en het bereiken van de doelstellingen van het natuurdecreet, blijven nochtans essentieel voor een duurzaam natuurbeleid. De volgende regering moet dat werk voltooien.

- Aanpassen van de vogelrichtlijngebieden, gekoppeld aan de bekrachtiging van eenduidige en doorzichtige behoudsdoelstellingen, om rechtszekerheid te scheppen voor alle eigenaars en gebruikers. een communicatiestrategie om tegengewicht te bieden aan de verspreide vooroordelen en desinformatie; deze moet parallel lopen met de vereenvoudiging van de regelgeving;
- afwerken van de natuurlijke structuur, VEN- en verwevingsgebieden, met een duidelijk tijdsplan en de nodige garanties, ook voor de verdeling per regio; de grote structuren moeten definitief uitgetekend zijn voor de herziening van het ruimtelijk structuurplan;
- uittekenen van een gebiedsgericht natuurbeleid op lange termijn; positieve en stimulerende maatregelen kunnen genomen worden op basis van ecosysteemvisies;
- sterke vereenvoudiging van regelgeving en planvormen, om te beginnen door minder categorieën, minder uitzonderingen, eenduidige terminologie, efficiënte afdwinging en het afstemmen van maatregelen;

- functionelere en soepelere inzet van inrichtings- en (mede)beheersinstrumenten (zoals natuurinrichting, maar ook beheersovereenkomsten) voor het realiseren van natuurdoelen; alle gebruikers en beheerders moeten hierbij op gelijke wijze betrokken worden.
- geen nieuwe klassieke ruilverkavelingen maar gecombineerde inrichting met concrete actieplannen voor de versterking van natuur- en landschapswaarden.

Natuurreservaten zijn nodig voor behoud biodiversiteit

Het instrument van de natuurreservaten is nog altijd de beste garantie voor behoud van biodiversiteit. Een belangrijk deel van onze biodiversiteit is voor hun voortbestaan afhankelijk van reservaten. De afgelopen jaren is een inhaalbeweging gemaakt door meer aankopen, maar de erkenningen en bijhorende mogelijkheden voor beheer lopen achter. Natuurpunt vraagt om het instrument verder maximaal en te ondersteunen.

- Inspanningen aankoopbeleid voortzetten om de vooropgestelde doelstelling van 50.000 ha natuur te halen;
- inhaalbeweging voor erkenningen;
- vermindering van de fiscale en andere financiële lasten;
- extra middelen voor bijzondere functies (zoals reservaten in overstromingsgebieden of in stedelijke omgeving).

Fiscale vereenvoudiging

Natuurgebieden en reservaten in het bijzonder worden vandaag op allerlei manieren “belast”; in tegenstelling tot de bossen en particuliere eigendommen in het VEN, wordt voor natuurreservaten nog patrimoniumbelasting en roerende voorheffing betaald. En daarnaast zijn er nog de registratierechten en de belastingen aan polders en wateringen voor de ontwatering van waterrijke gronden.

De multifunctionaliteit van natuur versterken

Beschermde natuurgebieden zijn niet alleen nodig voor het behoud van planten en dieren. De functies van natuur zijn zeer verscheiden. Het is niet omdat een gebied als hoofdfunctie ‘natuur’ krijgt, dat ander gebruik uitgesloten is. Het is bekend dat hoe groter een natuurgebied, hoe meer mogelijkheden er zijn voor medegebruik en multifunctionele invulling.

- bijkomende inspanningen voor aaneenschakeling van natuurgebieden tot grote eenheden;
- nieuwe initiatieven voor het versterken van de multifunctionaliteit van de natuurreservaten.
- initiatieven om van een theoretische openstelling naar feitelijke toegankelijkheid te gaan met speciale aandacht voor minder mobiele bezoekers;
- opstellen van een streefcijfer voor openstelling van alle natuurgebieden.

Landschapszorg activeren door de inspanningen te bundelen

De mogelijkheden voor landschapszorg worden in het algemeen onderschat. Natuurpunt pleit voor een sterke complementariteit en integratie van landschapszorg en natuurbehoud. Het nieuwe decreet op de erfgoedlandschappen biedt daartoe mogelijkheden. Maar ook in het plattelandsbeleid zou landschapszorg meer voorop moeten staan.

- Aanduiding van erfgoedlandschappen bij het opstellen van de ruimtelijke plannen voor het buitengebied;
- beheersovereenkomsten maximaal inzetten voor landschapszorg;
- regionale landschappen benutten voor structurele samenwerking voor natuur en landschap.

Loket landschapszorg: informatie verstrekken en ondersteunen van individuele initiatieven voor landschapszorg door alle steunmaatregelen (o.a. beheersovereenkomsten) samen te voegen.

Aandacht voor stadsnatuur, nieuwe natuur en “tijdelijke” natuur

Natuur is niet beperkt tot het buitengebied. Ook steden moeten een groene en blauwe (water) dooradering krijgen. De natuur is geen statisch gegeven. Zeker niet in Vlaanderen, waar natuur en landschap zo sterk onder invloed staan van menselijke activiteiten. Naast een bedreiging kan de menselijke dynamiek ook kansen bieden voor natuurontwikkeling.

- Extra middelen voor het creëren van stedelijke natuur; bij de afbakening van de stedelijke gebieden moet voldoende groene stedelijke bestemmingen vastgelegd worden;
- integratie van bos en natuur in de stadsbosprojecten;
- uitbreiden van natuurtechnische milieubouw, niet alleen bij nieuwe infrastructuurwerken, maar ook ter aanpassing van bestaande;
- zeker als het om initiatieven van de overheid gaat (alleen of in een PPS-constructie) moet natuurontwikkeling een vanzelfsprekend onderdeel van het dossier uitmaken (“de voorbeeldfunctie van de overheid”);
- ook in de zgn. harde bestemmingen (havens, industrieterreinen, stedelijke restzones) is natuur mogelijk die geen hypotheek legt op de toekomst van het gebied;
- compensatie- en zorgprincipe voor natuur opnemen in ruimtelijke voorschriften van de nieuwe ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Bijkomende instrumenten om soorten beter te beschermen

Naast het beschermen van gebieden (“habitats”) en het zorgen voor een basismilieukwaliteit is een soortbeschermingsbeleid nodig, voor soorten die speciale maatregelen vereisen of die zich in hoofdzaak ophouden in gebieden met een andere dan natuurfunctie (bijv. bedreigde soorten van het landbouwlandschap). Voor soortbescherming zijn er bovendien nieuwe uitdagingen en bedreigingen. Door het broeikas-effect, maar ook door de toenemende menselijke mobiliteit verschijnen nieuwe soorten die in sommige gevallen een bedreiging vormen voor de eigen fauna en flora. Natuurpunt vraagt dat in de volgende legislatuur werk wordt gemaakt van een aangepaste en verbeterde regelgeving en dat soortbeschermingsplannen de basis vormen voor een gericht en efficiënt beleid.

- Systematisch opmaken van soortbeschermingsplannen en –acties, zowel voor sterk bedreigde soorten van internationaal belang, als voor soorten van agrarisch en stedelijk milieu;
- speciale actieplannen voor voorkoming en bestrijding van invasieve soorten;
- aanpassen van jachtwetgeving aan het soortbeschermingsbeleid.

Fauna- en floradecreet

Moderniseren, vereenvoudigen en versterken van de regelgeving in verband met soortbescherming, in overeenstemming met Europese eisen. Modernisering is nodig o.a. omwille van problematiek van invasieve soorten; vereenvoudiging houdt in dat bepalingen verspreid in allerlei wetten en decreten worden bijeengebracht; versterking is nodig omdat nog niets van het soortgericht beleid zoals voorzien in het natuurdecreet is uitgevoerd

Oude en nieuwe bondgenoten bijeenbrengen voor natuur

Voor een breed draagvlak moeten zo veel mogelijk doelgroepen betrokken worden bij het natuurbeleid. Daarbij mogen we ons niet beperken tot de traditionele gebruikers van het buitengebied (jagers, landbouwers, grondeigenaars).

- De belangrijke groep van recreanten, jeugdverenigingen, sportbeoefenaars, e.a. moeten structureel betrokken worden bij het natuur- en milieubeleid; nog minder voor de hand liggende maar daarom niet minder belangrijke groepen zijn ondernemers, hobbyboeren, allochtonen, senioren en minder validen;
- evaluatie van sommige bestaande instrumenten voor integratie van natuurbehoud, zoals wildbeheereenheden, bosgroepen en regionale landschappen;
- een uitgekiende communicatiestrategie voor natuur en milieu in samenwerking met de representatieve organisaties;
- voorrang geven aan initiatieven van publiek-maatschappelijke samenwerking.

Vergroening van de landbouw in een hogere versnelling

Ondanks onmiskenbare vooruitgang op sommige terreinen, blijft de landbouw nog altijd een sleutelsector voor het natuur- en milieubeleid. Vermesting, verzuring, eutrofiëring, verdroging, versnippering zijn niet op te lossen zonder grondige aanpak van de landbouwmethoden.

- Door doelgerichte beheersovereenkomsten voor landschapszorg, soortbescherming en verbetering van de milieukwaliteit moeten landbouwers meer betrokken worden bij het natuurbeleid. Billijke vergoedingen moeten samengaan met een veel betere kwaliteitscontrole en resultaatsverbintenissen;
- de mogelijkheden van de hervorming van het Europees landbouwbeleid aanwenden voor de vergroening van de Vlaamse landbouw, o.a. door het creëren van een 'nationale enveloppe' (10% van de subsidies moet gebruikt worden voor plattelandontwikkeling);
- een grondige hervorming (en zeker ook vereenvoudiging) van de mestwetgeving dringt zich op, waarbij de nitraatrichtlijn volledig wordt omgezet en ingewikkelde uitzonderingsregelgeving wordt afgeschaft;
- de positieve verbanden tussen biologische landbouw, voedselveiligheid en natuurbehoud versterken.;
- verdere afbouw van het gebruik van pesticiden en verbod op de teelt van genetisch gemodificeerde organismen (ggo's).

Integraal waterbeheer plannen en uitvoeren

Het decreet integraal waterbeleid in uitvoering van de Europese kaderrichtlijn water is gestemd. Nu moet werk gemaakt worden van de uitvoering, zowel organisatorisch als planmatig. Voor de verschillende onderdelen van het integraal waterbeheer moeten nog grote inspanningen geleverd worden:

- Opstellen én uitvoeren van bekkenbeheersplannen binnen de voorziene termijn;
- in de waterzuivering prioriteit voor kleinschalige waterzuivering en afkoppeling;
- bij de uitvoering van het nieuwe sigmaplan de potenties voor natuurontwikkeling maximaal benutten.;
- niet allen aandacht voor waterberging, maar vooral ook voor retentie;
- ecologische kwaliteitsdoelstellingen voor alle wateren, niet alleen beken, ook stilstaande wateren en moerassen;
- Polders & Wateringen omvormen tot Waterschappen voor integraal waterbeheer.

Terug orde scheppen in de ruimtelijke ordening

De voorbije legislatuur is de hele regelgeving rond ruimtelijke ordening sterk uitgehold. Er is bijna uitsluitend werk gemaakt van het “regulariseren” van “zonevreemde” toestanden. De planning is ondergraven door afwijkingen voor zonevreemde constructies, de vergunningsverlening werd verstoord door uitzonderingsregels en bij de handhaving ging meer aandacht naar de verjaring van bouwmisdrijven dan naar het prioritair handhavingsbeleid. En van het grondbeleid – het vierde luik – kwam helemaal niets terecht.

- Integrale uitvoering van het huidige ruimtelijk structuurplan (RSV) houdt onder meer een versnelde afbakening van de grote structuren in (natuur, bos, landbouw, stedelijke gebieden);
- herziening van het RSV in één spoor. Een opgesplitste evaluatie leidt tot voorafnamen van de harde sectoren ten nadele van natuur en open ruimte;
- het drieluik van de RO – planning, vergunning en handhaving – terug in ere herstellen en werk maken van het grondbeleid als sluitstuk van de ruimtelijke ordening;
- meer nadruk op uitvoeringsgerichtheid en kwaliteit, eerder dan organiseren van een hectarewedloop;
- herstel van rechtszekerheid door een rechtlijnig handhavingsbeleid, met prioriteit voor kwetsbare gebieden (o.a. systematische aanpak van ruimtelijke kankers zoals illegale weverblijven); dat veronderstelt voldoende mankracht voor de bouwinspectie.

Klimaat en energie zijn prioriteiten voor natuur en milieu

Na decennialang ruziën over het bewijs van het broeikaseffect, zijn we nu beland in een situatie waarin de gevolgen al niet meer te voorkomen zijn.

- Absolute voorrang voor rationeel energiegebruik;
- wegnemen van de hindernissen voor windmolens (zowel op zee als op land) door het uitwerken en toepassen van een goed afwegingskader. Ook de – zij het beperktere – mogelijkheden van zonne-energie moeten benut worden;
- geïntegreerde aanpak van de gevolgen van de opwarming door maatregelen op het vlak van integraal waterbeheer, bestrijding van invasieve soorten, versterken van de verbindingsfunctie.

Strengere controle en betere handhaving

Door het voluntaristisch beleid van de afgelopen jaren, is controle en handhaving sterk verwaarloosd. Zeker in het buitengebied heerst een grote rechtsonzekerheid door de verwarrende regelgeving en het ontbreken van handhaving. Zowel de controle zelf als rechtspleging achteraf vormen een probleem. Natuurpunt verwacht van de nieuwe regering een krachtig signaal dat vereenvoudiging van de regelgeving en versterking van controle en handhaving moeten samengaan.

- Nieuwe en bindende afspraken tussen overheden en parketten voor een beter handhavingsbeleid;
- versterken van de mogelijkheden op lokaal niveau;

Handhavingsagentschap

Oprichting van een onafhankelijk agentschap voor controle en handhaving in het domein leefmilieu (zoals nu al voorzien voor ruimtelijke ordening).

Communicatie, vorming, overleg, inspraak nodig voor het draagvlak

De afgelopen regeerperiode(s) zijn veel goede bedoelingen spaak gelopen op gebrekkige communicatie, gebrek aan overleg (om met verkeerde partners), te weinig openheid en een grote koudwatervrees om verenigingen en organisaties te betrekken bij de uitvoering van het beleid.

- Natuur en milieu in onderwijs mogen niet enkel opgevat worden als een “wetenschap”, maar als onderdeel van maatschappelijke vorming;
- verbrede samenstelling van adviesraden die moeten openstaan voor nieuwe partners en doelgroepen;
- gerichte communicatie-initiatieven met medewerking van de betrokken verenigingen en middenveldorganisaties.

Natuuroverleg

Halfjaarlijkse rondetafel met overheid én administratie over de voortgang van het natuurbeleid en de samenwerking met de verenigingen

Voor vragen en reacties bij het Vlaams verkiezingsmemorandum contacteer Jos Gysels, Dienst beleid; jos.gysels@natuurpunt

Voor de Europese verkiezingen is een apart memorandum opgesteld samen met Bond Beter Leefmilieu. Dat is te raadplegen op onze website www.natuurpunt.be